

СЕРІЯ ДОЦЬКА

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

№1 (87)

2001

ОСВІТА ДОНБАСУ

НАУКОВО-МЕТОДИЧНЕ ВИДАННЯ

Зміст

№1 (87)
2001

Привітання Донецької облдержадміністрації.....	5
Привітання Луганської облдержадміністрації.....	6
Шановні читачі! (звернення головного редактора).....	7

Актуальні інтерв'ю

Василь Кремень: «Через модернізацію освіти до оновлення і згуртування нації».....	8
---	---

Новий зміст освіти

Крючок Л.М., Клокол Г.В., Хрустальова Н.М., Медведєва Т.Є., Кузнецова В.Г. Основні напрямки розвитку шкільної хімічної освіти.....	11
Скорород Н.М. Методичні матеріали з курсу макроекономіки для учнів 10-х класів.....	14

Освіта і регіон

Кононов І.Ф. Регіон як наукова проблема.....	18
--	----

Краєзнавство

Історія рідного краю	
Климов А.О., Намдаров Г.М. Наш край у давнину. Перші відомості з історії нашого краю (кам'яний вік).....	23
Географія рідного краю	
Слоньова Т.І. Етнічна структура населення Донбасу другої половини двадцятого століття.....	28
Екологічне виховання	
Мікваша З.І., Крючок Л.М., Медведєва Т.Є. Екологічна освіта та виховання учнів у процесі вивчення хімії.....	30

Методика. Практика. Досвід.

На уроках рідної мови	
Ужченко В.Д., Ужченко Д.В. Образи рідної мови. Чому ми так говоримо?.....	34
Маркотенко Т.С., Рудь С.М. Вивчення правопису іменників у 4 класі.....	37
Вивчаємо іноземні мови	
Федічева Н.В. Основні ідеї технології кооперативного навчання.....	41
Каташов О.А. Аспект «Аналітичне читання» у системі викладання іноземних мов.....	46
Добірка кращих конспектів	
Жулій Т.Б. Урок-конгрес.....	49
Ткаченко В.Г., Самойлюк М.С. Літературна кав'ярня: «Петербурзькі зустрічі».....	54

Засноване у 1922 році.
Повторне свідоцтво про державну реєстрацію видано 24.01. 2001 року, серія КВ № 4830.

**ЗАСНОВНИК
І ВИДАВЕЦЬ:**
Луганський державний педагогічний університет імені Тараса Шевченка

**СКЛАД
РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:**

Головний редактор
Курило В.С.

Заступник головного редактора

Харченко С.Я.

Члени редакційної ради:

Алфімов В.М.

Беляєв Б.В.

Бур'ян М.С.

Ваховський Л.Ц.

Галич О.А.

Левченя В.А.

Меженський О.М.

Недайнова Т.Б.

Омельченко О.П.

Хриков Є.М.

Черв'якова Н.І.

Шевченко Г.П.

Лобода С.М.

(технічний редактор)

коректори:

Магрицька І.В.,

Розсоха В.О.

При оформленні номерів використані фото Хромушина Ю.М.

Методичні матеріали з курсу макроекономіки для учнів 10-х класів

*Скороход Н. М.,
кандидат економічних наук*

ЖЕОБХІДНІСТЬ викладання в школах України навчального предмету з основ економіки визначається сьогодні і спеціалістами, і громадськістю. У багатьох школах ця дисципліна викладається, але факультативно, що не може не відбитися негативно на загальній економічній підготовці випускників.

Разом із тим в Україні діють школи, гімназії, ліцеї економічного профілю або окремі класи з поглибленим вивченням основ економіки.

Загальний стан сучасної економічної освіти школярів нас не може задовольняти. Одна з суттєвих проблем пов'язана з визначенням змісту програм з економічних наук та їх співвідношення з університетськими програмами.

До уваги спеціалістів з економіки пропонується програма з курсу макроекономіки для 10-х класів шкіл із поглибленим вивченням економіки.

До програми включено тематичний план, пояснювальну записку, плани практичних занять із набором тестів, списками літератури, словничком основних економічних категорій.

Програма з макроекономіки розроблена доцентом кафедри економіки та менеджменту, кандидатом економічних наук Скороход Наталією Миколаївною. Програма була апробована в конкурсі навчальних програм з економічних наук, що проходив у м. Запоріжжі в 1995 році. Автор став лауреатом конкурсу.

Тематичний план з курсу макроекономіки для учнів 10-х класів

№ п/п	Назва теми	Кількість годин				
		лек.	прак.	конс.	інд.	разом
1.	Макроекономіка. Як створюється і обліковується суспільне багатство?	4	2		2	6
2.	Доходи, нагромадження та споживання в макроекономіці. Що ми знаємо про "парадокс бережливості"?	2	2			4
3.	Теорія економічної рівноваги. Що кладуть на ваги економіки?	2	2		2	6
4.	Економічний цикл. Чи фатальні кризи?	2	2			4
5.	Теорії народонаселення: К. Маркс чи Т. Мальтус?	2	2		2	6
6.	Грошова маса. Інфляція. Скільки річного продукту може "з'їсти" інфляція?	2	2		2	4 2
7.	Фінансові ринки в загальному кругообороті. Як лікувати "хворобу" взаємних неплатежів?	2	2			4
8.	Держава в макроекономіці. Чи можна їй довіряти? Про що свідчить сумний управлінський гумор?	2	2		2	4 2
9.	Освіта в системі макроекономіки. Чи вигідно бути освіченим?	4	2			6
10.	Світове господарство. Світові гроші. З ким чим торгувати?	4	2		2	6 2
11.	Теорії економічного зростання. Шукаємо сенс: для кого та навіщо потрібне зростання?	4	2	4		6 4
	Всього:	30	22	4	12	68

Пояснювальна записка до курсу з макроекономіки

В
И
В
Ч
А
Є
М
О
Е
К
О
Н
О
М
І
І
Ч
Н
І
С
Ь
Д
І
П
С
Ц
П
Л
І
Н
И

Пропонована програма до курсу макроекономіки розрахована на викладання основ економічної теорії в 10-х класах.

У програмі зроблена спроба поєднати (синтезувати) традиційно позитивні теорії макроекономіки ідеями та моделями, розробленими західною економічною наукою.

Своєю часу А. Сміт обґрунтував теорію "невидимої руки", визнавши, що стимулятором економічного зростання є еґоїзм, особистий інтерес виробника. "Ми звертаємося не до гуманності, а до їх еґоїзму і ніколи не говоримо їм про наші потреби, а лише про їх вигоди", - пише він (А. Сміт. Дослідження про природу та причини багатства народів. - М., 1962 - С. 28). Кожен при цьому діє так, як уважає за потрібне, але результатом є зростання загального добробуту. У цьому випадку макроекономічні дії визначаються діями, що проходять в макроекономіці, макроекономіка є наслідком мікроекономіки.

Сьогодні ця точка зору А. Сміта стала модною та функціональною. Оскільки більшості здається, що все проходить саме так, а політики намагаються втілювати "невидиму руку" в господарську практику.

Нам здається, що такий підхід до спадщини великого А. Сміта і така трактовка сучасної економіки вульгарні, бо є простим додатком до економіки нашого ХХІ століття характеристик економіки ХУІІ століття. Мова повинна йти про новий тип економіки, в якій ефективність та добробут з чисто економічних категорій перетворюються на категорії морально-економічні. Економіка не може бути ефективною, якщо вона аморальна та заснована на чистому еґоїзмі (індивідуальному чи колективному).

Економісти, і не тільки вони, говорять про необхідність гуманізації економіки та всіх боків суспільства.

Перефразуючи А. Сміта, можна стверджувати, що добробут кожного індивіда, сім'ї, колективу та задоволення їх еґоїзму визначається загальним станом економіки та можливостями макровпливу на неї.

Із цих позицій визначається місце курсу макроекономіки в системі курсів економічних дисциплін.

У програмі курсу з макроекономіки представлені 11 тем, кожна з яких висвітлює якусь суттєву проблему макроаналізу, а всі разом вони дають цілісне уявлення про національну економіку та її місце в системі міжнародного поділу праці.

Перші п'ять розділів розкривають основи власне макроекономіки, є системоутворюючими основами курсу. Вони покликані відповісти на питання, що таке макроекономіка за своїм характером та цілями.

У програмі також виділено теми грошового обігу та фінансів, у яких розкриваються явища, що опосередкують загальний кругообірот продуктів та послуг. Тут необхідно показати, як фінанси та грошово-кредитна політика можуть впливати на макроекономіку, в яких випадках цей вплив бажаний, а в яких - неприйнятний. Ці проблеми повинні одержати більш глибоке обґрунтування в курсі "Банки, фінанси, кредит".

Окремою темою розглядається макроекономічна політика держави. Держава, з одного боку, є складовою частиною економіки і підвладна дії економічних законів. З другого боку, держава є зовнішньою силою, по відношенню до економіки. Двоєсте положення держави визначає особливості її економічної діяльності та протиріччя цієї діяльності. На заняттях необхідно з'ясувати, що повинна і чого не повинна робити держава в економіці.

Тема "Освіта в системі макроекономіки. Чи вигідно бути освіченим?" виділена особливо. Це пов'язано, по-перше, з тим, що сьогодні проблеми освіти та економічної освіти набувають планетарного характеру. По-друге, освіта стає основним фактором ресурсозберігаючого інтенсивного типу економічного зростання. По-третє, зайняті в освіті - і ті, що навчаються, і ті, що навчають - повинні набувати навички економічного аналізу, що дозволить їм свідомо орієнтуватися в економічній та соціальній системах.

До розділу курсу макроекономіки включено тему "Світове господарство. Світові гроші. З ким, чим і як торгувати?" Без цієї теми система макроекономіки залишається незавершеною. Національна економіка як

цілісна система розглядається умовно: загальний кругобіг її продуктів пов'язаний мільйонами ниток зі світовою економікою, якщо не визначено останньою. У розгорнутому вигляді теорія та практика світового господарства повинні бути розглянуті в окремому курсі "Світова економіка".

Завершує програму тема "Теорії економічного зростання. Шукаємо сенс економічного зростання: для кого і навіщо?", якою підводиться підсумок курсу. Вчителі та учні повинні і проаналізувати джерела, причини економічного зростання, і показати, довести, що людство має перспективи.

До кожної теми поставлене підпитання, в якому міститься основна суть проблеми, а також дана певна доза інтриги.

Залежно від місця курсу "Основи економічних знань" у навчальному процесі – чи то класи з поглибленим вивченням економіки, чи то звичайні класи – програма може змінюватись.

Викладачі, враховуючи особливості аудиторії, можуть ряд тем спрощувати або ускладнювати, поєднувати або поглиблювати структурування тем. Вони можуть проводити практичні заняття у формі звичайного уроку або семінару, а також у формі конференцій, "круглих столів", диспутів. Запропонована програма, додані до неї тести та задачі дозволяють здійснювати подібні маневри.

Обов'язковою умовою успішного засвоєння питань програми є ґрунтовна підготовка вчителя – економіста, уміння, знання, навички якого дозволяють пристосувати програму для конкретних умов, конкретної школи та конкретного класу.

До програми додається розподіл годин на лекції, семінари (практичні заняття), індивідуальні заняття, консультації. Пропонується працювати на основі лекційно-семінарського методу, який для старших класів не є новим.

На індивідуальних заняттях слід розвивати та закріплювати індивідуально-особистісне сприйняття економіки школярами, здійснюючи це в формі невимушеної ("салонної") бесіди. Попередньо слід вивчити літературу та обговорити тему на практичному занятті, де можна виявити індивідуальні можливості школяра.

Передбачені консультації (4 години) для

підготовки до атестації учнів із цього курсу.

До кожної теми додаються питання для практичних занять, а також додатково тести та задачі. Реферати пропонується готувати з проблем, віднесених до тем курсу макроєкономіки, та з проблем економіки регіонів.

Математичні знання та навички є обов'язковою умовою макроаналізу. Кожна задача, запропонована в програмі, може бути предметом розгляду не тільки на заняттях з економіки, а й на уроках математики.

З учителями історії необхідно тільки вирішувати питання історичного характеру: наприклад, за яких історичних умов виникає та чи інша проблема, хто стоїть біля її витоків, як вона історично вирішується та змінюється, коли й у зв'язку з чим створюються праці видатних економістів.

У тестових матеріалах, запропонованих для занять, є проблеми і з історичним підтекстом. Слід звернути увагу на зв'язок з історією та літературою наступних тем: "Економічний цикл", "Теорії народонаселення", "Світове господарство" та "Теорії економічного зростання". Теми "Теорії народонаселення" та "Теорії економічного зростання" тісно пов'язано з курсами біології, хімії, фізики та географії. Підкреслимо: зв'язок наук представлений у ряді тестів та в задачах. Кожне проблемне завдання має тільки економічний аспект, але уключає широкий спектр явищ неекономічних, тому викладачі економіки повинні співробітничати з викладачами інших дисциплін. Як співпрацювати, які питання з запропонованих відбирати для реалізації міжпредметних зв'язків, повинен вирішувати кожен учитель сам.

Учителі з економіки можуть засвоїти запропоновану літературу, а далі повинні будуть вирішувати, що запропонувати своїм вихованцям. Головною фігурою в пропаганді економічних знань є учитель, від нього, його таланту, зацікавленості, наполегливості буде залежати успіх справи і досягнута мета.

У наступних номерах журналу ми дамо спеціальні теми. До них будуть включені основні категорії з кожної теми, словничок цих категорій, питання для практичних занять, тести та завдання для індивідуальних занять, теми рефератів та список рекомендованої літератури.